

32004F0068

20.1.2004.

EIROPAS SAVIENĪBAS OFICIĀLAIS VĒSTNESIS

L 13/44

PADOMES PAMATLĒMUMS 2004/68/TI
(2003. gada 22. decembris)
par bērnu seksuālās izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību, jo īpaši tā 29. pantu, 31. panta 1. punkta e) apakšpunktu un 34. panta 2. punkta b) apakšpunktu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu ⁽²⁾,

tā kā:

- (1) Padomes un Komisijas Rīcības plāns par to, kā vislabāk ieviest Amsterdamas Līguma noteikumus par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu ⁽³⁾, Eiropadomes Tampere sanāksmes Secinājumi un Eiropas Parlamenta 2000. gada 11. aprīļa Rezolūcija ietver vai aicina pieņemt tiesību aktus, lai apkarotu bērnu seksuālu izmantošanu un bērnu pornogrāfiju, un vienotas definīcijas, apsūdzības celšanu un sodus.
- (2) Papildus Padomes 1997. gada 24. februāra Vienotajai rīcībai 97/154/TI par cilvēku tirdzniecības un bērnu seksuālās izmantošanas apkarošanu ⁽⁴⁾ un Padomes 2000. gada 29. maija Lēmumam 2000/375/TI par bērnu pornogrāfijas apkarošanu internetā ⁽⁵⁾ ir jāpieņem citi tiesību akti, kas mazinātu tiesiskās pieejas atšķirības dalībvalstīs un sekmētu efektīvas tiesu un tiesību aizsardzības iestāžu sadarbības attīstību, apkarojot bērnu seksuālu izmantošanu un bērnu pornogrāfiju.
- (3) Eiropas Parlaments 2002. gada 30. marta Rezolūcijā par Komisijas Paziņojumu par bērnu seksa tūrisma apkarošanas pasākumu īstenošanu vairākkārt uzsver, ka bērnu seksa tūrisms ir noziedzīgs nodarījums, kas cieši saistīts ar bērnu seksuālu izmantošanu un bērnu pornogrāfiju, un aicina Komisiju iesniegt Padomei priekšlikumu par pamatlēmumu, kas noteiktu obligātos noteikumus attiecībā uz minēto noziedzīgo nodarījumu sastāvu.

- (4) Bērnu seksuāla izmantošana un bērnu pornogrāfija ir nopietns cilvēktiesību pārkāpums un bērnu pamattiesības uz harmonisku audzināšanu un attīstību pārkāpums.
- (5) Bērnu pornogrāfija, kas ir īpaši smags bērnu seksuālās izmantošanas veids, paplašinās un izplatās, izmantojot jaunas tehnoloģijas un internetu.
- (6) Eiropas Savienībai ir jāpapildina būtiskais darbs, ko veic starptautiskas organizācijas.
- (7) Attiecībā uz smagiem noziedzīgiem nodarījumiem, piemēram, bērnu seksuālo izmantošanu un bērnu pornogrāfiju, vajadzīga visaptveroša pieeja, kurā ietilpst visās dalībvalstīs kopīgu krimināltiesību elementi, ieskaitot efektīvus, samērīgus un preventīvus sodus, kā arī iespējami ciešāka tiesu iestāžu sadarbība.
- (8) Saskaņā ar subsidiaritātes un proporcionālītātes principiem šis pamatlēmums nosaka obligātās prasības minēto mērķu sasniegšanai Eiropas līmenī, bet nepārsniedz šā mērķa sasniegšanai vajadzīgo.
- (9) Pret tādu nodarījumu izdarītājiem jāievieš sodi, kas ir pietiekami bargi, lai uz bērnu seksuālu izmantošanu un bērnu pornogrāfiju varētu attiecināt aktus, kas jau pieņemti, apkarojot organizēto noziedzību, piemēram, Padomes 1998. gada 3. decembra Vienotā rīcība 98/699/TI par nelikumīgi iegūto līdzekļu legalizēšanu un nozieguma rīku un noziedzīgi iegūto līdzekļu identifikāciju, meklēšanu, iesaldēšanu, arestēšanu un konfiskāciju ⁽⁶⁾ un Padomes 1998. gada 21. decembra Vienotā rīcība 98/733/TI, kas dalību noziedzīgās struktūrās Eiropas Savienības dalībvalstīs kvalificē kā noziedzīgu nodarījumu ⁽⁷⁾.
- (10) Ņemot vērā bērnu seksuālās izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanas īpatnības, dalībvalstīm savos tiesību aktos jāparedz efektīvi, samērīgi un preventīvi sodi. Tādi sodi arī jāpielāgo juridisko personu darbībām.

⁽¹⁾ OV C 62 E, 27.2.2001., 327. lpp.

⁽²⁾ OV C 53 E, 28.2.2002., 108. lpp.

⁽³⁾ OV C 19, 23.1.1999., 1. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 63, 4.3.1997., 2. lpp.

⁽⁵⁾ OV L 138, 9.6.2000., 1. lpp.

⁽⁶⁾ OV L 333, 9.12.1998., 1. lpp. Vienotā rīcība, kurā grozījumi izdarīti ar Lēmumu 2001/500/TI (OV L 182, 5.7.2001., 1. lpp.).

⁽⁷⁾ OV L 351, 29.12.1998., 1. lpp.

- (11) Bērni, kas cietuši nodarījumos, jānoprātina atbilstoši viņu vecumam un attīstības posmam, lai izmeklētu nodarījumus, uz kuriem attiecas šis pamatlēmums, un uzsāktu par tiem kriminālvajāšanu.
- (12) Šis pamatlēmums neskar Kopienas pilnvaras.
- (13) Šim pamatlēmumam jāveicina cīņa pret bērnu seksuālu izmantošanu un bērnu pornogrāfiju, papildinot Padomes pieņemtos aktus — kā 1996. gada 29. novembra Vienoto rīcību 96/700/TI, kas izveido veicināšanas un apmaiņas programmu personām, kuras atbildīgas par tirdzniecības ar cilvēkiem un bērnu seksuālas izmantošanas apkarošanu ⁽¹⁾, 1996. gada 16. decembra Vienoto rīcību 96/748/TI, kas paplašina Eiropola Narkotiku apkarošanas vienības pilnvaras ⁽²⁾, 1998. gada 29. jūnija Vienoto rīcību 98/428/TI par Eiropas tiesiskās sadarbības tīkla izveidi ⁽³⁾, 1996. gada 22. aprīļa Vienoto rīcību 96/277/TI par tiesnešu koordinātoru apmaiņas kārtību, kas paredzēta, lai uzlabotu Eiropas Savienības dalībvalstu tiesu iestāžu sadarbību ⁽⁴⁾, un 1998. gada 29. jūnija Vienoto rīcību 98/427/TI par labu praksi, sniedzot savstarpēju juridisku palīdzību krimināllietās ⁽⁵⁾, kā arī Eiropadomes un Padomes pieņemtos aktus, piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes 1999. gada 25. janvāra Lēmumu Nr. 276/1999/EK, ar ko pieņem Kopienas daudzgadu rīcības plānu par interneta drošāku lietošanu, apkarojot prettiesiska un kaitīga satura materiālu izplatīšanu globālajos tīklos ⁽⁶⁾, un Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 24. janvāra Lēmumu Nr. 293/2000/EK, ar ko pieņem Kopienas rīcības programmu (programmu DAPHNE) (2000.–2003. g.) par profilaktiskiem pasākumiem vardarbības pret bērniem, jauniešiem un sievietēm apkarošanai ⁽⁷⁾,
- ii) īsta persona bērna izskatā, kas iesaistīta vai iesaistījusies i) apakšpunktā minētajā darbībā, vai
- ii) reālistiski attēli ar neesošu bērnu, kas iesaistīts vai iesaistījies i) apakšpunktā minētajā darbībā;
- c) “datorsistēma” ir ierīce vai savstarpēji saslēgtu vai saistītu tādu ierīču grupa, no kurām viena vai vairākas atbilstoši programmai veic datu automātisku apstrādi;
- d) “juridiska persona” ir subjekts, kam šāds statuss ir saskaņā ar valstī spēkā esošajiem tiesību aktiem, izņemot valstis vai citus publisko tiesību subjektus, kas īsteno valsts varu, un starptautiskās sabiedriskās organizācijas.

2. pants

Nodarījumi saistībā ar bērnu seksuālu izmantošanu

Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka ir paredzēts sods par šādu apzinātu rīcību:

- a) bērna piespiešana iesaistīties prostitūcijā vai pornogrāfiskās izdarībās vai labuma gūšana, izmantojot bērnu tādiem mērķiem vai citādi;
- b) bērna vervēšana prostitūcijai vai pornogrāfiskām izdarībām;
- c) iesaistīšanās seksuālās darbībās ar bērnu:
- i) izmantojot ietekmēšanu, spēku vai draudus;
- ii) bērnam par iesaistīšanos seksuālās darbībās atlīdzinot naudu vai citādi; vai
- iii) ļaunprātīgi izmantojot atzītu aizgādību, varu vai ietekmi uz bērnu.

IR PIEŅĒMUSI ŠO PAMATLĒMUMU.

1. pants

Definīcijas

Šajā pamatlēmumā:

- a) “bērns” ir jebkura persona, kam mazāk par 18 gadiem;
- b) “bērnu pornogrāfija” ir pornogrāfisks materiāls, kurā vizuāli attēlots vai atspoguļots:
- i) īsts bērns, kas iesaistīts vai iesaistījies nepārprotami seksuālā darbībā, ieskaitot bērna dzimumorgānu vai kaunuma uzbudinošu attēlojumu, vai

⁽¹⁾ OV L 322, 12.12.1996., 7. lpp.

⁽²⁾ OV L 342, 31.12.1996., 4. lpp.

⁽³⁾ OV L 191, 7.7.1998., 4. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 105, 27.4.1996., 1. lpp.

⁽⁵⁾ OV L 191, 7.7.1998., 1. lpp.

⁽⁶⁾ OV L 33, 6.2.1999., 1. lpp.

⁽⁷⁾ OV L 34, 9.2.2000., 1. lpp.

3. pants

Nodarījumi saistībā ar bērnu pornogrāfiju

1. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka ir paredzēts sods par šādu apzinātu rīcību neatkarīgi no tā, vai to izdara, izmantojot datorsistēmu, ja tā izdarīta bez tiesībām to darīt:

- a) bērnu pornogrāfijas materiālu izgatavošana;
- b) bērnu pornogrāfijas materiālu izplatīšana, izdalīšana vai pārsūtīšana;
- c) bērnu pornogrāfijas materiālu piegāde vai nodošana rīcībā;
- d) bērnu pornogrāfijas materiālu iegūšana vai glabāšana.

2. Dalībvalsts var nepiemērot kriminālatbildību par rīcību saistībā ar bērnu pornogrāfijas materiāliem:

- a) kas minēta 1. panta b) punkta ii) apakšpunktā, ja reālā persona bērna izskatā attēlošanas brīdī faktiski ir 18 gadus veca vai vecāka;
- b) kas minēta 1. panta b) punkta i) un ii) apakšpunktā, ja gadījumā, kad materiālus izgatavo vai glabā, dzimumpilngadību sasniegušo bērnu attēlus izgatavo vai glabā ar viņu piekrišanu un tikai viņu privātai lietošanai. Pat ja konstatēts, ka ir bijusi bērna piekrišana, to neuzskata par spēkā esošu, ja, piemēram, piekrišanas saņemšanas nolūkā ir ļaunprātīgi izmantots vecuma pārsvars, briedums, amats, statuss, pieredze vai cietušā atkarība no nodarījuma izdarītāja;
- c) kas minēta 1. panta b) punkta iii) apakšpunktā, ja ir konstatēts, ka attiecīgo pornogrāfisko materiālu ir izgatavojis un glabājis tā izgatavotājs tikai privātai lietošanai, ja vien iepriekš minēto materiālu izgatavošanai nav izmantots 1. panta b) punkta i) un ii) apakšpunktā minētais pornogrāfiskais materiāls un ja konkrētā darbība neietver risku, ka attiecīgo materiālu varētu izplatīt.

4. pants

Kūdišana, sekmēšana, atbalstīšana un mēģinājums

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka ir paredzēts sods par kūdišanu uz 2. un 3. pantā minētajiem nodarījumiem, to sekmēšanu vai atbalstīšanu.

2. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka ir paredzēts sods par mēģinājumu izdarīt 2. pantā un 3. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā minētās darbības.

5. pants

Sodi un atbildību pastiprinoši apstākļi

1. Ievērojot šā panta 4. punktu, visas dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka par 2., 3. un 4. pantā minētajiem nodarījumiem maksimālais kriminālsods ir brīvības atņemšana uz laiku vismaz no viena līdz trim gadiem.

2. Ievērojot šā panta 4. punktu, visas dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka par šādiem nodarījumiem maksimālais kriminālsods ir brīvības atņemšana uz laiku vismaz no pieciem līdz desmit gadiem:

- a) 2. panta a) punktā minētie nodarījumi, kas ir “bērna piespēšana iesaistīties prostitūcijā vai pornogrāfiskās izdarībās”, un 2. panta c) punkta i) apakšpunktā minētie nodarījumi;

- b) 2. panta a) punktā minētie nodarījumi, ieskaitot “labuma gūšana, izmantojot bērnu tādiem mērķiem vai citādā veidā”, un 2. panta b) punktā minētie nodarījumi, ciktāl tie abos gadījumos attiecas uz prostitūciju, ja ir vismaz viens no šiem apstākļiem:

- cietušais ir bērns, kas saskaņā ar attiecīgas valsts tiesību aktiem nav sasniedzis dzimumpilngadību,
- likumpārkāpējs ir tiši vai nevērības dēļ apdraudējis bērna dzīvību,
- nodarījumi ietver smagu vardarbību vai ir nodarīts nopietns kaitējums bērnam,
- nodarījumi izdarīti saistībā ar kriminālu organizāciju Vienotās rīcības 98/733/TI nozīmē neatkarīgi no tā, kāds ir Vienotajā rīcībā minētais soda mērs;

- c) 2. panta a) punktā minētie nodarījumi, ieskaitot “labuma gūšanu, izmantojot bērnu šādiem mērķiem vai citādi”, un 2. panta b) punktā minētie nodarījumi, ciktāl tie abos gadījumos attiecas uz pornogrāfiskām darbībām, 2. panta c) punkta ii) un iii) apakšpunktā, 3. panta 1) punkta a), b) un c) apakšpunktā minētie nodarījumi, ja cietušais ir bērns, kas saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nav sasniedzis dzimumpilngadību, un ja ir vismaz viens vai vairāki šā punkta b) apakšpunkta trešajā un ceturtajā ievilkumā minētie apstākļi.

3. Visas dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka fiziskai personai, kas bijusi notiesāta par vienu no 2., 3. vai 4. pantā minētajiem nodarījumiem, vajadzības gadījumā var uz laiku vai pastāvīgi liegt veikt profesionālo darbību, kas saistīta ar bērnu uzraudzību.

4. Par darbībām, kas saistītas ar 1. panta b) punkta iii) apakšpunktā minētajiem bērnu pornogrāfijas materiāliem, dalībvalsts var paredzēt citus sodus, ieskaitot sodus vai pasākumus, kas nav krimināltiesiski.

6. pants

Juridisku personu atbildība

1. Visas dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka juridiskas personas var saukt pie atbildības par 2., 3. un 4. pantā minētajiem nodarījumiem, ko to labā, darbojoties individuāli vai kā juridiskas personas struktūras daļa, izdarījusi kāda persona, kas veic šās juridiskās personas vadības pienākumus, pamatojoties:

- a) uz pilnvarām pārstāvēt juridisko personu;
- b) uz pilnvarām pieņemt lēmumus juridiskās personas vārdā vai

c) uz pilnvarām veikt juridiskās personas iekšēju kontroli.

2. Neatkarīgi no 1. punktā paredzētajiem gadījumiem visas dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka juridiskas personas var saukt pie atbildības, ja 1. punktā minētās personas veiktās uzraudzības vai kontroles trūkuma dēļ bijis iespējams, ka nodarījumu, kas minēts 2., 3. un 4. pantā, minētās juridiskās personas labā izdara persona, kas ir tās pakļautībā.

3. Juridisku personu atbildība saskaņā ar 1. un 2. punktu nav šķērslis tādu fizisko personu kriminālvajāšanai, kas ir 2., 3. un 4. pantā minēto darbību izdarītāji, kūdītāji vai līdzdalībnieki.

7. pants

Sodi juridiskām personām

1. Visas dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka juridiskai personai, kuru sauc pie atbildības saskaņā ar 6. panta 1. punktu, var piemērot efektīvus, samērīgus un preventīvus sodus, kas ietver naudas sodu kā kriminālsodu vai cita veida sodu un var ietvert citādus sodus, kas paredz, piemēram:

- a) atņemt tiesības saņemt valsts pabalstus vai atbalstu;
- b) uz laiku vai pastāvīgi aizliegt veikt komercdarbību;
- c) pakļaut tiesas uzraudzībai;
- d) likvidēt ar tiesas lēmumu vai
- e) uz laiku vai pavisam slēgt iestādes, kas izmantotas nodarījuma izdarīšanā.

2. Visas dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka juridiskai personai, kuru sauc pie atbildības saskaņā ar 6. panta 2. punktu, ir piemērojami efektīvi, samērīgi un preventīvi sodi vai pasākumi.

8. pants

Jurisdikcija un kriminālvajāšana

1. Katra dalībvalsts veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai noteiktu savu jurisdikciju attiecībā uz 2., 3. un 4. pantā minētajiem pārkāpumiem:

- a) ja nodarījums ir pilnīgi vai daļēji izdarīts attiecīgās valsts teritorijā;
- b) ja likumpārkāpējs ir tās piederīgais; vai
- c) ja nodarījums ir izdarīts tādas juridiskas personas labā, kas reģistrēta attiecīgās dalībvalsts teritorijā.

2. Dalībvalsts var nolemt, ka tad, ja attiecīgais nodarījums ir izdarīts ārpus tās teritorijas, tā nepiemēros 1. punkta b) apakšpunkta

un 1. punkta c) apakšpunktā paredzētos jurisdikcijas noteikumus vai piemēros tos tikai īpašos gadījumos vai apstākļos.

3. Dalībvalsts, kas saskaņā ar saviem tiesību aktiem neizdod citām valstīm savus piederīgos, veic vajadzīgos pasākumus, lai noteiktu savu jurisdikciju un attiecīgā gadījumā uzsāktu kriminālvajāšanu par nodarījumiem, kas minēti 2., 3. un 4. pantā, ja tos izdarījis kāds tās piederīgais ārpus tās teritorijas.

4. Dalībvalsts informē Padomes Ģenerālsekretariātu un attiecīgi Komisiju, ja tās izlemj piemērot 2. punktu, vajadzības gadījumā norādot īpašos gadījumus vai apstākļus, kādos lēmumu piemēro.

5. Dalībvalsts nodrošina, ka to jurisdikcijā ir situācijas, kad noziegums 3. panta nozīmē un, ciktāl uz to attiecas 4. pants, arī tā nozīmē ir izdarīts, izmantojot datorsistēmu, kurai piekļuve ir to teritorijā, neatkarīgi no tā, vai pati datorsistēma atrodas to teritorijā.

6. Visas dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai saskaņā ar to tiesību aktiem varētu uzsākt kriminālvajāšanu par nodarījumiem, kas ir vismaz tikpat smagi kā 2. pantā minētie nodarījumi, pēc tam, kad cietušais kļuvis pilngadīgs.

9. pants

Palīdzība cietušajiem un viņu aizsardzība

1. Dalībvalsts nosaka, ka izmeklēšana un kriminālvajāšana sakarā ar nodarījumiem, uz kuriem attiecas šis pamatlēmums, nav atkarīga no tā, vai ir nodarījumā cietušās personas paziņojums vai sūdzība, vismaz tajos gadījumos, kad piemērojams 8. panta 1. punkta a) apakšpunkts.

2. Personas, kas cietušas 2. pantā minētajos nodarījumos, ir jāuzskata par īpaši neaizsargātiem cietušajiem saskaņā ar 2. panta 2. punktu, 8. panta 4. punktu un 14. panta 1. punktu Padomes 2001. gada 15. marta Pamatlēmumā 2001/220/TI par cietušo statusu kriminālprocesā ⁽¹⁾.

3. Visas dalībvalstis veic visus iespējamus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu pienācīgu palīdzību cietušā ģimenei. Jo īpaši, ja tas ir vajadzīgs un iespējams, visas dalībvalstis attiecībā uz minētajā Pamatlēmumā minētajām ģimenēm piemēro tā 4. pantu.

10. pants

Teritoriālā darbības joma

Šis pamatlēmums attiecas uz Gibraltāru.

⁽¹⁾ OV L 82, 22.3.2001., 1. lpp.

11. pants

Vienotās rīcības 97/154/TI atcelšana

Ar šo atceļ Vienoto rīcību 97/154/TI.

12. pants

Izpilde

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu šā pamatlēmuma izpildi vēlākais 2006. gada 20. janvārī.

2. Līdz 2006. gada 20. janvārim dalībvalstis nosūta Padomes Ģenerālsekretariātam un Komisijai noteikumus, ar kuriem to tiesību aktos tiek pārņemtas saistības, ko tām uzliek šis pamatlēmums. Pamatojoties uz ziņojumu, ko izveido, izmantojot šo informāciju, un rakstisku Komisijas ziņojumu, Padome līdz

2008. gada 20. janvārim izvērtē, kā dalībvalstis ir ievērojušas šā pamatlēmuma noteikumus.

13. pants

Stāšanās spēkā

Šis pamatlēmums stājas spēkā dienā, kad to publicē Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

Briselē, 2003. gada 22. decembrī

Padomes vārdā —

priekšsēdētājs

A. MATTEOLI